

su u defanzivi, polovinom 1980-ih počinje njihova neuspešna obnova ali su u debati Historikerstreit 1986/87 ova gledišta ostala u manjini. Posle 1989. ubrzano jačaju teorije o totalitarizmu i direktivno usmeravana "antitotalitarna saglasnost" kao obrazac nove prerade prošlosti DDR-a i idejnog "anšlusa". U SAD je hladnoratovski obojena sovjetologija (Fainsod, Schapiro, Friedrich, Brzezinski itd.) dugo prevladavala, sve do 1980-ih. Stanje u V. Britaniji bilo je slično američkom. Međutim, sa usponom Gorbačova slabi antitotalitarizam u nauci SAD (Hough, Lewin, Cohen), a staljinizam se razdvaja od ostalih perioda istorije SSSR-a. U Italiji je opet situacija bila donekle slična Francuskoj zbog dugog snažnog uticaja komunista na inteligenciju, što je opet bila posledica značajne uloge komunista u Resistenza fašizmu. Zbog toga se u ovim zemljama prilikom obnove teorija o totalitarizmu kao prioritetni zadatak pojavila "demitologizacija" komunističkog antifašizma. Premda je Italija postojbina pojma totalitarizam ovde teorije o totalitarizmu nisu dugo zaživele. Slično Fireu i skoro preminuli vodeći italijanski istoričar Renco de Felice (de Felice) je do 1956. bio član KPI a sve do kraja 1960-ih nije poklanjao pažnju teorijama o totalitarizmu (Petersen, 1999, S. 63). Uzgred rečeno i Nolte je počeo naučnu karijeru 1952. sa radom o Marksu kod E. Finka (Fink). Ugled i uticaj komunista u Italiji i Francuskoj objašnjavaju dugu imunost prema teorijama o totalitarizmu u ovim zemljama. Šumpeter (Schumpeter) je pisao da je Francuska posle rata držala jedan od najjačih ruskih garnizona u vidu vlastite komunističke partije, a Fire se žalio da u Italiji čak ni Solženjicin i H. Arent sve do 1980-ih godina nisu ozbiljno uzimani. U Francuskoj se teorije o totalitarizmu šire od sredine 1970ih. Fire je, slično Nolteu, u ovom periodu zaoštrio antikomunistički kurs, a njegova knjiga "Prošlost jedne iluzije" stoji u struji hladnoratovskih teorija o totalitarizmu uprkos nestanku bipolarnog sveta. U SR Nemačkoj je antikomunizam oživeo početkom 1990-ih u sporu oko suštine nacističkog genocida između razbuđene nove desnice s jedne i socijalliberala oko Habermasa i različitih struja leve s druge strane. Goldhagen-debata je prilično jasno polarizovala idejne snage, a prevod "Crne knjige komunizma" (Courtois, u. a. 1999) je ovu polarizaciju učinio još upadljivijom. Prevladavanje nacističke prošlosti i nova politička resocijalizacija DDR-a odvijali su se manipulativno u znaku obnovljenog antitotalitarizma. Tvrdnje da je Hitler bio samo odgovor na Staljinovu pretnju, a holokaust bio samo imitacija Gulaga, 1990-ih više nisu bile senzacije ni u nauci. U ujedinjenoj Nemačkoj značajno je izmenjen odnos prema fašizmu. Dok su samo pre desetak godina revizionisti na čelu sa Nolteom oštro kritikovani zato što su poricali neuporedivost Aušvica, poredeći Hitlerove zločine sa Staljinovim, i u sovjetskim čistkama videli uzrok nemačkog genocida, danas se Hitler lagodno poredi sa Honekerom, a Gestapo sa Stasi (tajna policija DDR-a). Tako nešto pre desetak godina bilo je nezamislivo (Wippermann 1997, 10). Honeker je u Bonu dočekivan sa crvenim tepihom, a DDR je poštovana kao privredni i politički partner. Kao što je tekuća demonizacija DDR-a tesno skopčana sa rasterećenjem Trećeg Rajha tako je i u Istočnoj Evropi demonizacija minulog socijalizma danas nužna pozadina rehabilitovanja različitih struja desnice (od liberala do ekstremnih fašista). Dok je u SR Nemačkoj antikomunizam bio stalno prisutan (zbog granice sa lagerom i američke patronaže), u Francuskoj, zbog širokog antifašističkog komunističkog pokreta otpora i snažnog antiamerikanizma, antikomunizam nije bio raširen kod inteligencije sve do 1980-ih godina. Solženjicinov "Arhipelag Gulag" je 1974. bio događaj koji je u francuskoj idejnoj istoriji ostao zabeležen kao Gulag-šok. Došlo je do idejnog obrta. Najednom su otkriveni antikomunisti kao B. Suvarin (Souvarine, 1989), R. Aron je iznova čitan, a "novi filozofi" su počeli govoriti o sovjetskom totalitarizmu što je do tada bio presedan. Fransoa Fire se javlja kao pozni rušilac ovog tabua. Berlinski istoričar Viperman izričito tvrdi da je antikomunizam Firea sve samo neoriginalan, nazivajući umrlog pariskog